

36945-XXII Jaarverslag Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening 2025

nr. Lijst van vragen en antwoorden

Vastgesteld (*wordt door griffie ingevuld als antwoorden er zijn*)

De vaste commissie voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening heeft vragen voorgelegd aan de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening over het Jaarverslag Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening 2025 (Kamerstuk 36945-XXII, nr. 1).

Voorzitter van de commissie,
Bromet

Adjunct-Griffier van de commissie,
Beekmans

VRAAG 1:

Vraag:

Wat exact heeft u ondernomen en/of wat gaat u ondernemen om Utrecht, Zuid-Holland en Zeeland te bewegen zo snel mogelijk een bruto plancapaciteit van minimaal 130% te behalen? (blz: 13)

Antwoord:

In de bestuurlijke overleggen over de regionale woondeals, die ik twee keer per jaar met alle provincies heb, spreek ik provincies en gemeenten erop aan als er onvoldoende plannen voor woningbouw zijn. Afgesproken is een bruto plancapaciteit van minimaal 130%. Het is aan de gemeenten en provincie om de afweging te maken waar woningbouw kan plaatsvinden en de ruimtelijke afwegingen te maken. Mijn rol bestaat uit het bestuurlijk aanspreken van partijen om met alternatieve locaties in hun ruimtelijke plannen te komen als projecten afvallen of flink vertragen. In Zeeland is de plancapaciteit met 163% meer dan voldoende.

Met Zuid-Holland (116%) en Utrecht (120%) ben ik zeer regelmatig in gesprek om de plancapaciteit op te hogen. Voor de zomer verschijnen nieuwe cijfers over de plancapaciteit in de Landelijke Monitor Voortgang Woningbouw.

VRAAG 2:

Vraag:

Wat zijn de exacte afspraken die met provincies gemaakt zijn waar het gaat om de 130% plancapaciteit?(blz: 13)

Antwoord:

In de regionale woondeals is met provincies en gemeenten bestuurlijk afgesproken dat gemeenten 30% overprogrammeren ten opzichte van de bruto woningbouwopgave. Er kan immers altijd sprake zijn van planuitval of grote vertraging. Samen met de provincies spoor ik gemeenten daarom aan met alternatieve locaties te komen als projecten afvallen of flink vertragen.

VRAAG 3:

Vraag:

Wat exact heeft u ondernomen en/of gaat u ondernemen om Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland te bewegen zo snel mogelijk voldoende woningbouwplannen te concretiseren? (blz: 13)

Antwoord:

In de bestuurlijke overleggen over de woondeals heb ik met de partijen afspraken gemaakt om de realisatie van het aantal woningen te verhogen door het vaststellen van nu nog zachte plannen, het versnellen van de realisatie in harde plannen of het verhogen van de capaciteit in harde plannen. Daarnaast bespreek ik hoe de realisatie kan worden versneld ondermeer door het oplossen van knelpunten op gebied van stikstofbeperkingen, netcongestie, mobiliteitsvraagstukken en gebrek aan ambtelijke capaciteit.

Het kabinet zet landelijk in op het versnellen van de woningbouw, onder andere via bestuurlijke afspraken in de woondeals, de Wet versterking regie volkshuisvesting en de ondersteuning van woningbouwlocaties met subsidies en expertise, bijvoorbeeld voor parallel plannen. Deze inzet komt ook ten goede aan de provincies met een grote bouwopgave, zoals Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht. Ik volg proactief de voortgang van de

gesubsidieerde woningbouwprojecten en maak aanvullende afspraken waar deze niet goed lopen.

VRAAG 4:

Vraag:

Welk deel van de 104.000 vergunde woningen worden naar verwachting daadwerkelijk binnen twee, drie en vijf jaar opgeleverd, en welke aannames worden daarbij gehanteerd over uitval, vertraging en beroepsprocedures (blz: 13)

Antwoord:

In opdracht van mij maakt ABF research jaarlijks een prognose van (onder meer) de woningbouw. Input voor deze prognose is onder andere de hoeveelheid verleende vergunningen, zowel de hoeveelheid die het afgelopen jaar verleend is, als de totale hoeveelheid reeds verleende, maar nog niet gerealiseerde vergunningen. Ik maak zelf bewust geen prognose, maar laat dat aan onafhankelijke partijen zoals ABF.

Ter indicatie: Het CBS publiceerde december vorig jaar inzichten in de realisatieduur van woningen na de bouwvergunningverlening. Voor gerealiseerde woningen geldt dat 25% gereed was 17,5 maanden na de vergunningverlening, 50% was gereed na 24 maanden en 75% was gereed na 32,4 maanden. Zie hierover: [Bouw nieuwbouwwoningen duurt steeds langer | CBS](#).

VRAAG 5:

Vraag:

Kan per provincie worden aangegeven met hoeveel woningen er wordt achtergelopen ten opzichte van de woondealopgave, welke rol onvoldoende vastgestelde omgevingsplannen daarbij spelen en welke aanvullende maatregelen het kabinet specifiek voor Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland neemt? (blz: 13)

Antwoord:

Uit publicatie van het CBS [Levensloop van woningen en niet-woningen; gebruiksfunctie, regio | CBS](#) kan onderstaande informatie in tabel 1 per provincie worden gehaald over het (eventueel) achterlopen op de woondealopgave.

Tabel 1

Provincie	Woondealafpraak 2022-2030	Proportionele opgave t/m april 2026	Realisaties t/m april 2026	Percentage Woondeal gerealiseerd t/m april 2026
Drenthe	16.200	7.800	6.792	87%
Flevoland	40.243	19.376	12.720	66%
Fryslân	22.406	10.788	9.425	87%
Gelderland	109.117	52.538	40.149	76%
Groningen	28.509	13.727	13.324	97%
Limburg	29.550	14.228	18.325	129%
Noord-Brabant	157.095	75.638	58.432	77%
Noord-Holland	190.600	91.770	68.985	75%
Overijssel	47.300	22.774	22.784	100%
Utrecht	87.455	42.108	28.738	68%
Zeeland	16.500	7.944	8.053	101%
Zuid-Holland	247.896	119.357	75.460	63%

Het achterblijven van de realisatie kent verschillende oorzaken die in veel provincies spelen. Zie hiervoor het antwoord op vraag 3.

In alle drie de provincies zijn versnellingstafels ingesteld waar partijen met behulp van diverse instrumenten zoals een Publiek Private Monitor afspraken maken om de woningbouwplannen te versnellen.

VRAAG 6:

Vraag:

Kan u, gelet op het Jaarverslag Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening 2025, pagina 13 en 14, waar staat dat in 2025 is gewerkt aan de Publiek Private Monitor en versnellingstafels, dat vier aanvullende nationaal grootschalige woningbouwlocaties zijn aangewezen, dat 127 regionaal grootschalige

woningbouwlocaties zijn benoemd en dat 24 doorbraaklocaties zijn aangewezen, feitelijk aangeven hoeveel concrete woningen in 2025 per instrument daadwerkelijk extra zijn gerealiseerd of versneld? (blz: 13)

Antwoord:

Zoals aangegeven onder het antwoord op vraag 3 ondersteunt het Rijk op verschillende manieren (met bestuurlijk overleg, met geld, met expertise en capaciteit en met wetgeving) gemeenten in de realisatie van woningbouw op locaties. Dit geldt voor alle locaties: zowel nationaal grootschalig, regionaal grootschalig, als overige locaties. Het is niet mogelijk om het aantal extra gerealiseerde of versnelde woningen eenduidig toe te schrijven aan afzonderlijke instrumenten. Woningbouw is inherent complex en het effect van individuele maatregelen op versnelling is niet eenvoudig te kwantificeren.

Wel kan voor specifieke onderdelen een indicatie worden gegeven. Nationaal Grootschalige Woningbouwlocaties vragen gezien hun omvang en complexiteit om extra Rijksregie, zoals vastgelegd in de Ontwerp-Nota Ruimte. Daarnaast krijgen nationaal grootschalige woningbouwlocaties extra ondersteuning met gebiedsbudgetten en een community of practice. Op deze locaties is er volgens informatie vanuit de grootschalige gemeenten voor zo'n 25.000 woningen gestart met de bouw in 2025, en zijn zo'n 12.500 woningen opgeleverd in 2025.

In 2025 zijn in de ontwerp-Nota Ruimte ook 127 regionaal grootschalige woningbouwlocaties benoemd vanwege hun ruimtelijke component in samenhang met de grootte van de opgave. Op dit moment is de ondersteuning daar generiek.

De doorbraakaanpak heeft op enkele nationaal grootschalige en regionaal grootschalige locaties tot doorbraken in samenwerking tussen publieke en private partijen geleid, waarmee de bouw van woningen is versneld. Voor 2025 is voor de Stougeswijk (Oud-Beijerland) een akkoord bereikt, waarmee de bouw van 2.500 woningen is versneld. In 2026 worden verdere doorbraken verwacht, zoals in het antwoord op de volgende vraag nader toegelicht.

VRAAG 7:

Vraag:

Kan er nadere invulling worden gegeven aan «in 2026 zullen meer doorbraken volgen»? Wat zijn de verwachtingen voor 2026? (blz: 14)

Antwoord:

In 2026 volgen naar verwachting voor de volgende gebieden een doorbraakaanpak via een akkoord op hoofdlijnen:

- Haarlemmermeer West, deelgebied Lissebroek (4.850 woningen).
- Binckhorst Den Haag (fase 2, 8.000 woningen)
- Schieveste Schiedam (3.000 woningen)
- Grootte Wielen Noord (6.000 woningen)
- Bovenduist Amersfoort (3.300 woningen)
- Entree Zoetermeer (7.000 woningen)

Daarnaast lopen er in andere gebieden processen waarin de betrokken gemeenten, projectontwikkelaars/grondeigenaren en woningcorporaties werken aan versnelde besluitvorming over uitvoeringsconvenanten. Deze kunnen mogelijk nog voor het eind van het jaar afgerond worden. Gebiedsontwikkeling en ook de afspraken daaromheen zijn complexe zaken en laten zich niet eenvoudig op een kalender plannen, dus enige slag om de arm op bovenstaande is altijd gerechtvaardigd.

VRAAG 8:

Vraag:

Kan nader worden toegelicht wat er is gebeurd en/of gaat gebeuren met aanvragen die buiten het subsidieplafond van de SOO vielen? Om hoeveel aanvragen gaat het, waarom vielen ze buiten het subsidieplafond en wat is/wordt ondernomen om deze aanvragen toch (deels) tegemoet te komen? (blz: 17)

Antwoord:

Aanvragen voor de SOO worden beoordeeld op volgorde van binnenkomst tot het subsidieplafond is bereikt. De derde tranche (2024/2025) had een budget van € 23 mln. en er zijn aanvragen ingediend bij RVO voor ruim € 36 mln. Daarmee was er een overtekening van het budget met ruim € 13 mln. Deze aanvragen (94) zijn afgewezen, omdat het budget ontoereikend was. Iemand die in de derde tranche subsidie heeft aangevraagd, maar waarbij de subsidie om deze reden niet is verleend, kan in de vierde tranche opnieuw een (vergelijkbare) aanvraag indienen. De vierde tranche is afgelopen 18 mei opengesteld, op het moment van schrijven is nog voldoende

budget beschikbaar om voor een subsidie in aanmerking te komen indien de aanvraag aan de voorwaarden van de regeling voldoet. De aanvragen worden dan beoordeeld op volgorde van binnenkomst.

VRAAG 9:

Vraag:

Hoe beoordeelt u of gemeenten, corporaties en het Rijk gezamenlijk voldoende randvoorwaarden creëren voor de afgesproken doorstroming en passende huisvesting van ouderen, en welke rol spelen financiële ondersteuning, locaties en planvorming daarbij? (blz: 17)

Antwoord:

In de woondeals heb ik afspraken gemaakt over de benodigde woningen geschikt voor ouderen. Ook in de volkshuisvestingsprogramma's onder het wetsvoorstel versterking regie volkshuisvesting vraag ik gemeenten en provincies de opgave ouderenhuisvesting in kaart te brengen en aan te geven hoe zij daar invulling aan geven en op welke locaties. Daarnaast moeten gemeenten en provincies aangeven hoe zij invulling geven aan doorstroming in de volkshuisvestingsprogramma's, in de prestatieafspraken is met de corporaties een inspanningsverplichting op doorstroming afgesproken. Om de bouw van deze woningtypen in het betaalbare segment te stimuleren zijn er stimuleringsregelingen voor geclusterde en zorggeschikte woningen. Door continu het gesprek met medeoverheden, corporaties, de zorgsector, investeerders en ouderen zelf te voeren binnen de stuurgroep wonen en zorg voor ouderen en binnen de woondeals, houd ik in de gaten of deze inzet voldoende is of bijsturing nodig heeft.

VRAAG 10:

Vraag:

Waarom blijft u goedpraten dat woningcorporaties geen gebruik kunnen maken van de Subsidieregeling Verduurzaming en Onderhoud Huurwoningen (SVOH), terwijl zij wel bestaande huurwoningen moeten verduurzamen en vaak huishoudens met lage inkomens huisvesten? (blz: 17)

Antwoord:

De SVOH is niet beschikbaar voor woningcorporaties, omdat voor woningcorporaties een ander beleids- en afsprakenkader geldt. Ik onderken dat ook woningcorporaties een grote verduurzamingsopgave hebben en dat zij veel huishoudens met lage inkomens huisvesten. Juist daarom maakt het Rijk met woningcorporaties afzonderlijke afspraken over verduurzaming, betaalbaarheid, beschikbaarheid en leefbaarheid via de Nationale Prestatieafspraken (NPA). De eerste versie van de NPA zijn in juni 2022 gemaakt. Deze afspraken vormen een samenhangend pakket, waarin verduurzaming niet los wordt gezien van andere volkshuisvestelijke opgaven, zoals nieuwbouw, betaalbaarheid en leefbaarheid. De afspraken zijn tot stand gekomen in de context van de afschaffing van de verhuurderheffing per 1 januari 2023. Daardoor is extra investeringsruimte ontstaan bij woningcorporaties, waartegenover onder meer afspraken zijn gemaakt over de verduurzaming van het corporatiebezit. Onderdeel daarvan is het uitfaseren van woningen met energielabel E, F en G uiterlijk in 2028. Corporaties zijn daarin goed op weg: het aantal EFG-labels bij woningcorporaties is tussen 2022 en 2025 gedaald van circa 247.000 naar 115.000. Vanaf 1 april 2023 zijn woningcorporaties, gegeven de afschaffing van de verhuurderheffing, uitgesloten van de SVOH.

De SVOH kent een andere oorsprong en doelgroep. De regeling is in 2022 opgezet als compensatie voor kleinere verhuurders, met maximaal 100 huurwoningen in bezit, in het gereguleerde segment vanwege de destijds aangekondigde huurbevriezing. Het openstellen van de SVOH voor woningcorporaties zou ten koste gaan van de financiële mogelijkheden voor private verhuurders om te voldoen aan de aangekondigde regelgeving ten behoeve van het uitfaseren van energielabels EFG bij huurwoningen per 2029. En dat terwijl de verduurzamingsopgave bij deze doelgroep flink achterloopt ten opzichte van woningcorporaties. Private verhuurders hebben naar schatting nog 220.000 EFG-woningen in bezit van de totaal circa 1,2 miljoen huurwoningen. Bij corporaties gaat dat om 115.000 van de circa 2,3 miljoen.

Het kabinet is continu in gesprek met woningcorporaties over de uitvoerbaarheid van de opgaven, de betaalbaarheid voor huurders en de balans tussen nieuwbouw, onderhoud en verduurzaming. Zoals in de Kamerbrief van 29 januari 2026 (Kamerstuk II, 2025-2026, [29453, nr. 582](#)) aangegeven loopt de sector tegen een fors financieel tekort aan. In mijn Kamerbrief, naar uw Kamer verzonden op 5 juni, heb ik de positieve effecten van het coalitieakkoord op het tekort geschetst. Daarnaast is het van belang dat het (financiële) perspectief voor de corporatiesector op de langere termijn ook verbetert om te voorkomen dat corporaties al de komende jaren hun investeringen voor 2030 en later zullen moeten terugschroeven. Hierover informeer ik uw Kamer na de zomer middels de uitkomsten van de Taskforce versnelling woningbouw.

VRAAG 11:

Vraag:

Zijn er signalen dat de deadline van eind 2027 nog steeds voor veel gemeenten moeilijk haalbaar is inzake het vaststellen van warmteprogramma's en zo ja, wat wordt met deze signalen gedaan? Wat gebeurt er met een gemeente, als deze niet voor eind 2027 een warmteprogramma heeft gerealiseerd, ondanks serieuze pogingen? (blz: 21)

Antwoord:

Mij hebben geen signalen bereikt dat de deadline van eind 2027 moeilijk haalbaar is voor gemeenten. Wel begrijp ik dat er in het maken van het warmteprogramma vaak lastige keuzes voorliggen, waardoor het opstellen ervan geen makkelijke taak is. Mede daarom is er eerder voor gekozen de deadline voor het vaststellen een jaar te verlengen tot eind 2027. In algemene zin geldt dat de provincie als toezichthouder kan gaan handhaven als de gemeente niet voldoet aan zijn wettelijke verplichtingen

VRAAG 12:

Vraag:

Wordt er door koplopergemeenten ter realisatie van een gebiedsgerichte aanpak ook gekeken naar 'best practices' in andere landen die te maken hebben met funderingsproblematiek? (blz: 21)

Antwoord:

In de gebiedsgerichte leeraanpak zetten de betrokken gebieden en het Rijk in op leren door te doen. We maken daarin gebruik van effectieve praktijkvoorbeelden uit Nederland en andere landen om vergelijkbare funderingsproblematiek aan te pakken. Dat wordt gecombineerd met nieuwe maatregelen die ontwikkeld moeten worden om passende oplossingen voor het gebied te vinden. Voor het aanpakken van ondiepe funderingen in Nederland kunnen we bijvoorbeeld leren van ervaringen van andere landen zoals Frankrijk, waar ze hiervoor al beleid hebben ontwikkeld. De partners die betrokken zijn bij gebiedsgerichte leeraanpak, zoals kennisinstellingen, aannemers en financiers, brengen eveneens hun ervaringen en kennis uit binnen- en buitenlandse projecten en praktijk mee.

VRAAG 13:

Vraag:

Kunt u nader toelichten welke locaties van (tijdelijk) leegstaand rijksvastgoed zijn gebruikt voor de opvang van statushouders, asielzoekers en Oekraïners? Graag ook met info over aantallen, tijdsduur van de opvang en totale kosten per locatie. Kunt u tevens aangeven of er ook (tijdelijk) leegstaand rijksvastgoed is/wordt gebruikt voor de opvang van dakloze Nederlanders en Nederlandse spoedzoekers? (blz: 28)

Antwoord:

Het Rijksvastgoedbedrijf stelt (tijdelijk) overtollig rijksvastgoed ter beschikking aan het COA voor de opvang van asielzoekers. Het Rijksvastgoedbedrijf heeft regulier contact met het COA om te bezien of er vastgoed is dat - om welke reden dan ook - tijdelijk inzetbaar is voor asielopvang. Dit geldt zowel voor gebouwen als voor gronden. De panden die op dit moment (stand mei 2026) worden ingezet staan hieronder in tabel 2.

Wanneer het Rijksvastgoedbedrijf een pand beschikbaar stelt aan het COA verlengt het de huurovereenkomsten in beginsel totdat de gemeente besluit om met inzet te stoppen of wanneer het vastgoed nodig is voor de oorspronkelijke functie. De uitvoeringskaders van het Rijksvastgoedbedrijf schrijven voor dat het een marktconforme huur in rekening brengt, waarvan de exacte hoogte commercieel betrouwbaar is.

Tabel 2

Locatie	Status	Oppervlakte	Plekken (circa)
Nassau Dietzkazerne Budel	Overeenkomst Defensie en COA	43.636 m ² vvo	1.500 asielzoekers
PI Zoetermeer	Verhuring aan COA	21.668 m ² vvo	630 asielzoekers
Transformatorweg 6 Amsterdam	Verhuring aan gemeente Amsterdam	5.437 m ²	50 statushouders en daklozen
Hoogte Kadijk 401 Amsterdam	Verhuring aan gemeente Amsterdam	4.147 m ²	60 statushouders
PI Maashegge, Overloon	Verhuring aan gemeente Land van Cuijk	14.239 m ² vvo	150 staashouders en Oekraïners
PI Overmaze	Verhuring aan gemeente Maastricht	16.690 m ² vvo	400 Oekraïners

Daarnaast heeft het Rijksvastgoedbedrijf de afgelopen jaren ook vastgoed verkocht aan gemeenten en het COA, die worden gebruikt als opvanglocatie. Bij afstoot van panden vindt overleg met de gemeente plaats over een volgende bestemming van het pand. Dit leidt vaak tot woningbouw waarin ook de brede groep spoedzoekers op de woningmarkt een plek kan krijgen. Dit gebeurt echter nadat het Rijksvastgoedbedrijf het vastgoed heeft verkocht. Het Rijksvastgoedbedrijf gaat daarmee niet over de functie van het pand en beschikt niet over de exacte aantallen die in het vastgoed worden opgevangen.

VRAAG 14:

Vraag:

Is het formeel/juridisch mogelijk om onderuitputting van de Stimuleringsregel Flex- en Transformatiewoningen door te laten stromen naar andere stimuleringsregelingen die met volkshuisvesting te maken hebben en met tekorten kampen? (blz: 36)

Antwoord:

Indien sprake is van onderuitputting zal eerst binnen de regeling van de SFT een kasschuif naar een later jaar worden aangevraagd, als hier verplichtingen tegenover staan en de middelen dan beschikbaar blijven voor dezelfde regeling. Dit moet dan wel gebeuren in afstemming met het ministerie van Financiën en na autorisatie door beide Kamers.

Voor onderuitputting SFT waar geen verplichting tegenover staat, is het mogelijk om het door te laten stromen naar andere stimuleringsregelingen die met volkshuisvesting te maken hebben. Uiteraard ben ik hier wel gebonden aan de begrotingsregels.

VRAAG 15:

Vraag:

Welk van de drie genoemde belangrijke risico's is op dit moment het meest bepalend voor het achterblijven van betaalbare woningbouw, en welke concrete maatregel heeft in 2026 per risico het grootste verwachte effect? (blz: 39)

Antwoord:

In het jaarverslag worden drie risico's genoemd: 1) financiële (on)haalbaarheid van woningbouw, 2) vertraging; duur van planvorming en vergunningverlening en 3) capaciteit van mensen en middelen. De genoemde risico's zullen in de praktijk vrijwel altijd tegelijk aan de orde zijn. Een project kan tegelijkertijd tegen zowel een financiële belemmering als vertragingen aanlopen (juist vanwege die financiële belemmering of vanwege andere oorzaken zoals de stikstofproblematiek). Hetzelfde geldt voor capaciteit van mensen en middelen. Als de eerste twee risico's aan de orde zijn dan is er juist veel (ambtelijke) capaciteit nodig en is daarmee het derde risico ook actueel. Het isoleren van concrete maatregelen en het inschatten van de verwachte effecten daarvan in aantallen woningen of gewonnen jaren qua oplevering is daarom niet reëel. Als het ene risico wordt opgelost, maar de andere niet, is er uiteindelijk nog weinig gewonnen.

VRAAG 16:

Vraag:

Kan per genoemd risico worden aangegeven welke concrete beheersmaatregelen in 2026 worden genomen, welke indicatoren worden gebruikt om voortgang te meten en wanneer de Kamer wordt geïnformeerd over de effectiviteit daarvan? (blz: 39)

Antwoord:

Om het eerste genoemde risico, financiële onhaalbaarheid van woningbouw, te beheersen, wordt in 2026 ondersteuning geboden aan gemeenten via financiële regelingen. Zo zijn in mei weer middelen toegekend uit de 8^e tranche van de Woningbouwimpuls (Wbi) en de 2^e tranche van de Regeling Woningbouwversnelling metropoolregio Eindhoven (WMRE) voor het dekken van publiek onrendabele toppen. Daarnaast zijn of gaan in de rest van 2026 loketten open van de negende tranche van de Wbi, de Regeling Huisvesting Aandachtsgroepen, de Stimuleringsregeling Flex- en Transformatiewoningen en de Regeling Tegemoetkoming Herplaatsing Flexwoningen (RTHF). Daarnaast vinden eind 2026 de eerste uitkeringen uit de Realisatiestimulans plaats op basis van woningen waarvan de bouw in 2025 is gestart.

Projecten die Rijksmiddelen hebben ontvangen worden gemonitord via onder andere de jaarlijkse SiSa-verantwoording en voortgangsgesprekken. Hierbij wordt specifiek gelet op de planning (startbouw en oplevering) en het woningprogramma (aandeel betaalbaar). Wijzigingen in planning en/of programma leiden in sommige gevallen tot terugvordering van middelen. Aan het eind van ieder jaar wordt de Tweede Kamer per brief geïnformeerd over de voortgang van projecten met Rijksmiddelen. Daarnaast is in maart 2026 de Nationale Woningbouwkaart gelanceerd. Deze wordt gedurende 2026 uitgebreid met gegevens over woningbouwprojecten die een financiële bijdrage vanuit het Rijk ontvangen hebben.

Als het gaat om de duur van de planvorming en vergunningverlening, dan geldt dat hier niet in directe zin op gestuurd wordt. Er wordt gestuurd op het voldoen aan de met de woondealpartners afgesproken bouwopgaven. In de monitoring wordt er met het oog daarop gestuurd op het aanwezig zijn van voldoende woningbouwplannen en op het maken van voldoende voortgang van deze plannen. In de rapportage plancapaciteit wordt de Kamer hierover tweemaal per jaar geïnformeerd.

De duur van de planvorming is geen doel op zich, maar een inkorting van de duur levert uiteraard wel een bijdrage aan het realiseren van de bouwopgaven. Vandaar dat zoals in het jaarverslag 2025 is vermeld ingezet wordt op regionale versnellingstafels, woondealtafels en de ondersteuning van het Expertteam Woningbouw, waarmee knelpunten in procedures en besluitvorming eerder in beeld worden gebracht en waar mogelijk worden opgelost. En dat via het programma STOER gewerkt wordt aan het vereenvoudigen en stroomlijnen van processen en het versterken van bestuurlijke afstemming, met als doel de doorlooptijden te verkorten en het proces voorspelbaarder te maken. Hiernaast zijn ook parallel plannen en digitalisering cruciale pijlers in de kabinetsaanpak om de woningbouw te versnellen. De ministeriële Taskforce Versnelling Woningbouw zet hier nadrukkelijk op in.

Het derde risico valt zoals het jaarverslag stelt beperkt onder de invloedssfeer van het Rijk. Wel geldt dat ik via het programma Uitvoeringskracht Woningbouw, samen met het IPO en de VNG, de ambtelijke capaciteit en deskundigheid bij medeoverheden wil versterken. Ook bied ik daar waar nodig gerichte ondersteuning, bijvoorbeeld door kennisdeling of inzet van expertise bij specifieke uitvoeringsvragen van gemeenten. Verder geldt dat in samenwerking met medeoverheden en marktpartijen wordt bekeken hoe we risico's kunnen mitigeren en projecten kunnen helpen prioriteren zodat de beschikbare capaciteit zo effectief mogelijk wordt ingezet. Daarnaast wordt in overleg met decentrale overheden expliciet afgestemd wat haalbaar is in de uitvoering.

VRAAG 17:**Vraag:**

Hoe groot is naar schatting de publieke onrendabele top bij woningbouwprojecten, uitgesplitst naar sociale huur, middenhuur, betaalbare koop en overige woningbouw, en welk deel daarvan wordt met bestaande regelingen afgedekt? (blz: 39)

Antwoord:

De onrendabele top behorende bij woningbouwprojecten is in 2025 onderzocht in aanloop naar de Woontop. Naar [schatting van onderzoeksbureau Rebel](#) en Stadkwadraat is de aan woningbouw toerekenbare onrendabele top ongeveer € 9,9 mld. tot en met 2035. Deze schatting is op basis van gegevens uit onder meer de Woningbouwimpuls en gaat uit van een woningbouwprogramma bestaande uit tweederde betaalbaar en 30% sociaal.

De onrendabele top is niet uit te splitsen naar de verschillende woonsegmenten. Dit is omdat er volledige wijken worden gerealiseerd met gemengde woonmilieus en woningtypen. Het Rijk ondersteunt woningbouw via de Realisatiestimulans, de Woningbouwimpuls en andere regelingen zoals de Regeling Huisvesting Aandachtsgroepen en de Stimuleringsregeling Flex- en Transformatiewoningen. De bijdrage uit deze instrumenten tot 2030 (dus exclusief de middelen van dit kabinet) zou toereikend moeten zijn om de opgave tot 2030 te dekken; tijdens de Woontop is namelijk afgesproken dat gemeenten de helft van de onrendabele top zelf

dragen. Middels deze regelingen wordt dus de helft van de aan woningbouw toerekenbare onrendabele top afgedekt. Hierbij zijn dus nog niet voldoende middelen beschikbaar gesteld voor ook de andere aanpalende benodigde investeringen zoals investeringen in infrastructurele ontsluiting en maatschappelijke voorzieningen.

De Taskforce Versnelling Woningbouw is op dit moment bezig met het opstellen van een actieplan, waarin inzicht wordt gegeven in de wijze waarop gemeenten worden ondersteund tot en met 2035.

VRAAG 18:

Vraag:

Welke wettelijke, procedurele en bestuurlijke stappen in het woningbouwproces veroorzaken de meeste vertraging, en welke concrete vereenvoudigingen gaat het kabinet wanneer doorvoeren om de doorlooptijd te verkorten? (blz: 40)

Antwoord:

Vertraging van woningbouw vindt allereerst plaats in de voorfase van de ruimtelijke planvorming die voorafgaat aan de besluitvorming van een gemeente over een woningbouwlocatie. Dit is een relatief informele fase, waar verschillende partijen bespreken of een locatie verder wordt ontwikkeld. Om ook deze fase te versnellen is samenwerking tussen marktpartijen en overheden aan de regionale versnellingstafels belangrijk om te bezien waar kansen en risico's liggen. Mochten er knelpunten zijn dan kunnen deze door inzet op lokaal of regionaal niveau mogelijk vlot worden getrokken. Een snelle inschatting kan helpen in de voortgang of prioritering.

Verder zet het kabinet via de ministeriële Taskforce Versnelling Woningbouw in op het versneld realiseren van 100.000 woningen per jaar. Daarbij worden in het actieplan de knelpunten rondom de procedures en de randvoorwaarden, zoals netcongestie, aan de orde gesteld. Eén van de opdrachten van deze taskforce is ook het versimpelen en versoepelen van de woningbouw. Samen met de andere departementen uit het fysieke domein werk ik aan de gezamenlijke opgave. Na de zomer komen we met een gezamenlijke aanpak voor de fysieke leefomgeving en volkshuisvesting. Hierbij komt ook input voor de nieuwe jaarlijkse Vereenvoudigingswet, waar bijvoorbeeld het verlengen van de geldigheidstermijn van onderzoeken ten behoeve van woningbouw onderdeel van worden.

Naast vertraging in de voorfase en ontwerpfase vindt ook veel vertraging plaats in de fase van bezwaar en beroep. Via het wetsvoorstel versterking regie volkshuisvesting zet ik in op het versnellen van de beroepsfase door versnelde behandeling van beroep bij woningbouw, met beroep in één instantie. Versnelling in de fase van bezwaar kan worden gerealiseerd binnen de bestaande wetgeving, bijvoorbeeld door bezwaarschriften af te handelen binnen de wettelijke beslistermijnen. Een ander voorbeeld is door het benutten van wettelijke mogelijkheden om in het omgevingsplan al te voorzien het woningbouwproject, waardoor een extra vergunningprocedure (met een extra bezwaarmogelijkheid) achterwege kan blijven. Bovenstaande vraagt versnelling vereist ook versterking van de uitvoeringskracht bij gemeenten belangrijk, zoals versterking van de kennis en capaciteit en delen van goede voorbeelden. In het programma uitvoeringskracht zet ik in op versterking van kennis en capaciteit van medeoverheden in samenwerking met IPO en VNG.

VRAAG 19:

Vraag:

Kan worden uitgesplitst uit welke soorten woningen de 79.900 gerealiseerde woningen in 2025 zijn opgebouwd, en aangegeven welke categorieën het meest achterbleven bij de doelstellingen? (blz: 43)

Antwoord:

In 2025 zijn er 79.900 woningen gerealiseerd. 69.200 daarvan betrof nieuwbouw. De andere 10.700 betrof andere toevoegingen zoals transformaties, splitsingen of optoppingen. Het CBS rapporteert voor de 69.200 nieuwbouwwoningen welk type woningen dit betreft. 58% waren appartementen en 42% eengezinswoningen. Voor wat betreft deze eengezinswoningen gaat het voor 26% om vrijstaande woningen, 13% om twee-onder-één-kapwoningen, 21% om hoekwoningen en 40% om tussenwoningen. De 10.700 toevoegingen zijn over het algemeen appartementen, omdat de meeste toevoegingen transformaties van kantoor- en winkelpanden zijn.

Voor wat betreft de vraag naar doelstellingen voor categorieën geldt dat er geen doelstelling voor type woningen zijn. De enige doelstelling die er is, betreft het totaal aantal, namelijk 100.000.

VRAAG 20:

Vraag:

Kan het netto positieve saldo bij de huurtoeslag van € 381,5 miljoen ook worden gezien als een signaal dat de

regeling mogelijk minder huishoudens bereikt dan beoogd? Welke lessen trekt u hieruit voor de raming en uitvoering van inkomensondersteuning bij wonen? (blz: 48)

Antwoord:

Met de huurtoeslag wordt beoogd huishoudens te ondersteunen van wie de huur relatief hoog is in verhouding tot het inkomen. De huurtoeslaguitgaven in het jaar 2025 vallen lager uit dan vooraf geraamd omdat de inkomensontwikkeling hoger uitviel dan verwacht. Daarnaast is het aantal huurtoeslagontvangers lager dan geraamd. Dit hoeft niet automatisch een signaal te zijn dat de regeling haar doelgroep niet bereikt. Bij de raming wordt een zo realistisch mogelijke inschatting gemaakt van de doelgroep. Afwijkingen kunnen ontstaan door ontwikkelingen in onderliggende factoren, bijvoorbeeld de inkomensontwikkeling en de werkloosheid uit het Centraal Economisch Plan (CPB) of de demografische ontwikkeling. De doorwerking van deze verschillende factoren wordt continu beoordeeld om zo te komen tot een zo realistisch mogelijke raming. Doorgaans leidt dit tot een ramingsbijstelling in het voorjaar, in 2025 zijn de uitgaven daarbij met € 236,7 mln. naar beneden bijgesteld. Wanneer een beleidswijziging leidt tot een nieuwe groep rechthebbenden, wordt ingezet op communicatie om deze doelgroep te bereiken.

VRAAG 21:

Vraag:

Hoe wordt geborgd dat de landelijke maatlat groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving op geen enkele manier hindernissen opwerpt voor de realisatie van broodnodige woningbouwprojecten? (blz: 52)

Antwoord:

De ministeries van IenW en van (toenmalig) VRO hebben onderzoek uit laten voeren om de instrumenten uit het Ruimtelijk afwegingskader klimaatadaptieve gebouwde omgeving (waar te bouwen) en de Landelijke maatlat groene en klimaatadaptieve gebouwde omgeving (hoe te bouwen) te toetsen of deze de woningbouwopgave niet onevenredig te bemoeilijken. De motie van het lid Peter de Groot c.s. (Kamerstuk II 2024-2025, [27625, nr. 680](#)) heeft hierom gevraagd.

In het uitgevoerde onderzoek is gekeken naar mogelijke effecten op locatiekeuze, kosten en baten en snelheid van de ontwikkeling. Daaruit komt naar voren dat klimaatadaptief bouwen en het principe van rekening houden met water en bodem niet nieuw zijn. Uit het onderzoek blijkt niet dat de maatlat en het ruimtelijk afwegingskader woningbouw als zodanig bemoeilijken of daarvoor nieuwe belemmeringen opwerpen. Bovenal zijn deze instrumenten een formalisering en uniformering van een werkwijze die al langer gangbaar was op locaties die uitdagingen kennen ten aanzien van water en bodem. Er is geen directe belemmering voor het aantal te realiseren woningen geconstateerd; ruimtelijke keuzes binnen de gekozen locatie kunnen wel veranderen. De locatiekeuze wordt niet wezenlijk beïnvloed. Ook komt naar voren dat de instrumenten niet leiden tot vertraging, mits tijdig toegepast. Verder blijkt dat kosten aan de voorkant van een ontwikkeling hoger kunnen zijn op locaties die een opgave hebben ten aanzien van water en bodem, bijvoorbeeld omdat daar meer vooronderzoek en afstemming nodig is, en maatregelen in het ontwerp moeten worden opgenomen. Gemeenten verwachten daarentegen dat dergelijke investeringen in klimaatadaptiviteit zich later terugbetalen in de vorm van onder andere lagere beheers- en onderhoudskosten.

Dit betekent dat vroegtijdig bij woningbouwprojecten rekening gehouden moet worden met lokale water- en bodemopgaven, bijvoorbeeld om verzakkingen of wateroverlast te voorkomen. Via de uitwerking van de Woontopafpraak over water en bodem zet het kabinet daarom in op uniforme kaders, duidelijke en vroegtijdige afspraken daarover, en wordt handelingsperspectief geboden door middel van innovatieve ontwerpconcepten.

VRAAG 22:

Vraag:

Hoe ziet u de balans tussen normeren, stimuleren en regisseren bij energiebesparing en CO₂-reductie in de gebouwde omgeving, met name voor woningcorporaties die verduurzamingsopgaven hebben maar bijvoorbeeld niet voor de SVOH in aanmerking komen? (blz: 52)

Antwoord:

Het kabinet ziet normeren, stimuleren en regisseren als complementaire instrumenten, die allemaal nodig zijn om voldoende energiebesparing en CO₂-reductie in de gebouwde omgeving te realiseren. Normering biedt duidelijkheid en draagt bij aan daadwerkelijke verduurzaming, bijvoorbeeld via de uitfasering van woningen met de slechtste energielabels. Op dat vlak heeft de corporatiesector overigens al grote stappen gezet. Stimulering helpt de doelen te realiseren. Voor verschillende doelgroepen bestaan subsidieregelingen en financieringsinstrumenten. De SVOH richt zich specifiek op particuliere verhuurders, waar nog een aanzienlijke verduurzamingsopgave ligt. Woningcorporaties komen hiervoor niet in aanmerking, omdat zij via andere routes

worden ondersteund, onder meer via de NPA en borgingsmogelijkheden via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Daarnaast ziet het kabinet een belangrijke regisserende rol voor Rijk, gemeenten en corporaties gezamenlijk. Via prestatieafspraken, wijkgerichte aanpakken wordt gestuurd op een samenhangende verduurzamingsaanpak.

VRAAG 23:

Vraag:

Kan worden aangegeven hoe de verdubbeling van het aangevraagde SVOH-budget naar € 23,8 miljoen zich verhoudt tot het totale budget van € 152 miljoen en het op 30 april 2026 nog steeds beschikbare bedrag van € 113,7 miljoen? (blz: 54)

Antwoord:

De verdubbeling van het aantal aanvragen betekent dat meer private verhuurders met verduurzaming aan de slag gaan en de SVOH daarbij beter weten te vinden. Dit heeft onder andere te maken met het feit dat de SVOH per 2025 sterk is verbeterd. De SVOH is in 2025 uitgebreid en de looptijd is verlengd tot en met 2029. Zo zijn de subsidiebedragen verhoogd en kan er nu bij de SVOH subsidie worden aangevraagd voor warmtepompen en zonneboilers. Bovendien is de stijging te verklaren vanwege de aangekondigde uitfasering van energielabels EFG per 2029, waardoor private verhuurders richting 2029 steeds meer inzetten op verduurzamen.

Het toegekende budget in 2025 lag op € 13,9 mln., waarbij opgemerkt dient te worden dat een deel van de aanvragen uit 2025 in 2026 toegekend zullen worden. Een verdere stijging in het aantal aanvragen is te verwachten door de aangekondigde uitfasering van energielabels EFG per 2029 en de opgave die er nog ligt: er zijn naar schatting nog ongeveer 220.000 private huurwoningen die verduurzaamd dienen te worden. De verwachte stijging wordt ondersteund door prognoses van RVO voor 2026, onder meer op basis van gesprekken met de doelgroep. De komende jaren zullen we het plafond in relatie tot de aanvragen en toekenningen monitoren.

VRAAG 24:

Vraag:

Kan u verklaren waarom op 30 april 2026 nog 75% van het SVOH-budget beschikbaar was, en welke conclusie u hieruit trekt over de doelmatigheid en doeltreffendheid van de regeling? (blz: 54)

Antwoord:

De lagere realisatie van de SVOH tot 2025 wijst niet op één enkele oorzaak. De regeling loopt tot 2030 en heeft in de eerste jaren te maken gehad met bredere onbekendheid. In de private huurmarkt zien we, ondanks het stijgend aantal aanvragen en toename in verduurzaming, een meer afwachtende houding ten aanzien van verduurzaming. Dit komt onder meer door de 'split incentive', wat inhoudt dat de directe voordelen van de investering door de verhuurder (grotendeels) ten gunste van de huurder komen in de vorm van een lagere energierekening. Daarnaast hebben verhuurders te maken met een minder voorspelbaar en aantrekkelijk investeringsklimaat door maatregelen in het huurbeleid en de fiscaliteit, zoals de Wet Betaalbare Huur en box 3. Dat kan ertoe leiden dat zij verduurzamingsinvesteringen uitstellen.

Daarnaast kan er een verschil zitten tussen het moment waarop subsidie wordt aangevraagd en verleend en het moment waarop middelen daadwerkelijk tot uitbetaling komen. De SVOH-subsidie wordt pas vastgesteld en uitbetaald nadat werkzaamheden (tot € 25.000) zijn uitgevoerd en de aanvrager een vaststellingsverzoek heeft ingediend. Een deel van de verplichtingen kan daardoor pas in latere jaren tot kasrealisatie leiden.

Dat op 30 april 2026 nog een aanzienlijk deel van het budget beschikbaar was, betekent daarom niet zonder meer dat de regeling niet doelmatig of niet doeltreffend is. De regeling heeft inmiddels geleid tot circa 30.000 maatregelen die bijdragen aan de verduurzaming van huurwoningen. Daarmee levert de SVOH concreet resultaat op voor de daartoe bestemde doelgroep.

De SVOH wordt later dit jaar breder geëvalueerd in verband met de verplichte beleidsmatige evaluatie die voor subsidieregelingen periodiek plaatsvindt. In die evaluatie zullen ook de doelmatigheid en doeltreffendheid van de regeling onderzocht worden.

VRAAG 25:

Vraag:

Waarom sluit u woningcorporaties uit van de SVOH, terwijl de regeling bedoeld is voor verduurzaming en onderhoud van huurwoningen en op 30 april 2026 nog 75% van het budget beschikbaar was? (blz: 54)

Antwoord:

Zie het antwoord op vraag 10.

VRAAG 26:**Vraag:**

Waarom kiest u ervoor de SVOH te richten op private verhuurders, terwijl huurders van corporatiewoningen eveneens belang hebben bij lagere energielasten, beter wooncomfort en verduurzaming? (blz: 54)

Antwoord:

Zie het antwoord op vraag 10.

VRAAG 27:**Vraag:**

Waarom is bij de SVOH in 2025 € 5,895 miljoen minder gerealiseerd dan begroot, en wijst dit op onvoldoende belangstelling, ontoereikende regelingvoorwaarden, uitvoeringsproblemen of een andere oorzaak? (blz: 55)

Antwoord:

Zie het antwoord op vraag 24. Aanvullend zien we in de praktijk geen uitvoeringsprobleem bij de regeling: de aanvragen worden door RVO binnen de wettelijke termijn verwerkt. Wel valt op, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de ISDE en SVVE, dat de kwaliteit van de aanvragen bij de SVOH-doelgroep aanzienlijk lager ligt. Dit leidt tot een hoger percentage afwijzingen en vraagt om intensievere begeleiding. RVO optimaliseert daartoe de communicatie en de aanvraagprocedure. We zien dat het aantal aanvragen stijgt, mede door het verbeteren van de regelingsvoorwaarden per 2025. Dit wijst erop dat er behoefte is en deze toeneemt.

De regeling blijft wel aandacht vragen, ook in de communicatie. De bekendheid van de SVOH is in 2025 verder ondersteund met aanvullende communicatieactiviteiten. In 2026 wordt daarnaast een bredere campagne gericht op de verduurzaming van private huurwoningen uitgezet, waarin ook aandacht zal zijn voor de SVOH. Hetzelfde geldt voor de normering (uitfaseren EFG-labels in de huursector) die per 1 januari 2029 zal ingaan.

VRAAG 28:**Vraag:**

Waarom is in 2025 € 5,895 miljoen minder gerealiseerd dan begroot voor de subsidie verduurzaming en onderhoud huurwoningen, en bent u bereid dit bedrag en/of resterende SVOH-middelen beschikbaar te stellen voor verduurzaming door woningcorporaties? (blz: 55)

Antwoord:

Zie voor het antwoord over de lagere realisatie het antwoord op vraag 27. Aanvullend zou het beschikbaar stellen van een relatief klein bedrag voor woningcorporaties alleen na een voorafgaande wijziging van de subsidieregeling mogelijk zijn en vooral leiden tot aanvullende uitvoeringskosten. Dat zal ten koste gaan van de doelmatigheid van de subsidiegelden. Met woningcorporaties worden andere afspraken gemaakt om hen te ondersteunen richting verduurzaming. Zie daarvoor het antwoord op vraag 10.

VRAAG 29:**Vraag:**

Wat is tot op heden de meerwaarde geweest van de onafhankelijke hoogleraar Omgevingsrecht in gebiedsontwikkeling? (blz: 68)

Antwoord:

Het doel van aanstellen van een onafhankelijk hoogleraar Omgevingsrecht in gebiedsontwikkeling is:

1. Het evalueren van wetgeving rond gebiedsontwikkeling;
2. Het ontwikkelen en verspreiden van kennis over de wisselwerking tussen het omgevingsrecht en de praktijk van gebiedsontwikkeling;
3. Het ontwerpen van handreikingen voor de toe- en aanpassing van het omgevingsrechtelijke instrumentarium, waaronder dat van de Omgevingswet.

De positie van hoogleraar Omgevingsrecht aan de TU Delft wordt sinds november 2023 ingevuld door prof. Marlon Boeve.

De afgelopen periode kenmerkt zich door de eerste, voorzichtige, inzichten in praktijkervaringen, omgevingsdocumenten en jurisprudentie onder de Omgevingswet. In samenwerking met de Stichting Kennis Gebiedsontwikkeling (SKG) zijn in 2025, onder voorzitterschap van prof. Boeve, meerdere thematafels georganiseerd. Er wordt actief kennis uitgewisseld over de eerste ervaringen met de Omgevingswet in de praktijk van gebiedstransformatie. Daarbij worden acties voor de praktijk, beleid en/of regelgever geformuleerd. Verder is door prof. Boeve een bijdrage geleverd aan meerdere publicaties. Bijvoorbeeld een publicatie over de eerste ervaringen met participatie onder de Omgevingswet. Ook is een bijdrage geleverd aan een (deels) evaluerende bundel over de eerste ervaringen met de provinciale omgevingsverordening. Daarbij wordt bij de werkzaamheden waar mogelijk samengewerkt met de regeringscommissaris Omgevingswet, de heer Kars de Graaf. Verder heeft prof. Boeve samen met prof. Frank Groothuijse (UU) een paper over de woningbouwopgave voor 'Parlement en Wetenschap' geschreven die is gepresenteerd en bediscussieerd in een technische briefing aan de Tweede Kamercommissie Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening op 12 maart 2025. Hiermee draagt de hoogleraar Omgevingsrecht op dit moment onder andere bij aan het evalueren van de wetgeving rond gebiedsontwikkeling en het verspreiden van kennis (kennisdeling), waarmee zij van meerwaarde is.

VRAAG 30:

Vraag:

Wordt het Atelier Rijksbouwmeester ook ingezet om gemeenten met capaciteitsproblemen inzake volkshuisvesting en ruimtelijke ordening bij te staan? Zo nee, liggen daar misschien mogelijkheden? (blz: 72)

Antwoord:

Het Atelier Rijksbouwmeester heeft als taak om het College van Rijksbouwmeester en Rijksadviseurs (CRa) te ondersteunen in haar rol om het Rijk, vanuit een onafhankelijke positie, gevraagd en ongevraagd te adviseren over actuele ruimtelijke en maatschappelijke opgaven. Het bijstaan van gemeenten met capaciteitsproblemen past om die reden naar haar aard en omvang niet binnen het takenpakket van het atelier. Tegelijkertijd is wel duidelijk dat er bij gemeenten behoefte is aan hulp bij specifieke kennishiaten. Mede daarom onderhoudt het atelier vanuit haar bovengenoemde verantwoordelijkheid contacten met onder anderen stadsbouwmeesters in het kader van ruimtelijke ordeningsvraagstukken en ruimtelijk kwaliteitsbeleid. Ook leveren de adviezen die het CRa opstelt vaak welkome inzichten op voor gemeenten. Daarnaast zet ook de Rijksoverheid in bredere zin ontwerpkracht en ontwerpend onderzoek in om die hiaten te vullen, onder meer in het kader van het Programma NOVEX en via de Werkplaatsen in het kader van de Actieagenda Ruimtelijk Ontwerp.

VRAAG 31:

Vraag:

Kan zo exact mogelijk worden toegelicht voor de jaren 2023 t/m 2025 hoeveel agrarische compensatiegronden zijn gebruikt voor alle relevante beleidsdoelen waarvoor ze zijn ingezet? (blz: 75)

Antwoord:

Het Rijksvastgoedbedrijf zet agrarische compensatiegronden in voor verschillende doelen, zoals het realiseren van woningbouw, huisvesting voor het Rijk of Defensie, de verbetering van waterkwaliteit of de uitbreiding van het stroomnet. De systemen die het RVB hiervoor hanteert houden niet bij ten behoeve van welk doel een specifiek perceel wordt verkocht. Het is daarom niet mogelijk om op korte termijn exact per jaar toe te lichten met welk specifiek doel een perceel is verkocht. Het RVB gaat dit vanwege de toenemende vraag naar en belang van de inzet van ruilgrond in de toekomst wel nauwkeurig bijhouden. Wel kan nu aangegeven worden dat in 2023 57 hectare verkocht is, in 2024 175 hectare en 2025 66 hectare.